

דף תרגול: ארגז הכלים של הקורא/ת – מושגי יסוד בספרות

מהדורה למורה עולים חדשים

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר מושגי יסוד בניתוח סיפור: עלילה, מספר, דמות ואמצעים אמנותיים
- לזהות סוגות ספרותיות שונות: משל, בלדה, סיפור קצר, שיר, מחזה
- לתרגל יישום המושגים על דוגמאות מסוגות שונות

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – הבנה - סוגות ספרותיות

1. ב – משל
2. ב – שיר שמספר סיפור
3. ב – להיות מוצג על במה
4. ב – מיתולוגיה
5. ב – הדרך שבה מכירים את הדמות
6. ב – שיר כתוב בשורות ובתים, סיפור קצר בפרוזה

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – המספר הוא דמות ספרותית, לא בהכרח הסופר
2. נכון – עלילה היא מרכיב בסיסי בכל סיפור
3. נכון – זו תכונה מרכזית של הסוגה
4. לא נכון – יש גם שירה מודרנית ללא חרוז קבוע
5. נכון – דרך דיבור, מעשים ומראה אפשר ללמוד על דמות
6. לא נכון – בלדות הן לרוב קודרות וטרגיות

חלק ג' – השלמת מילים

1. עלילה
2. מספר
3. מוסר
4. בלדה
5. מחזה
6. אפיון

חלק ד' – התאמה - סוגה ומאפיין

- 1 – ג (מוסר השכל בסוף)
- 2 – ד (סיפור עצוב בשיר)
- 3 – ב (אלים וגיבורים)
- 4 – ה (מוצג על במה)
- 5 – א (סוף מפתיע לעיתים קרובות)

חלק ה' – סדר נכון - שלבי ניתוח סיפור

1. לקרוא את הסיפור בשלמותו
2. לזהות מי המספר ומה נקודת המבט שלו
3. למפות את שלבי העלילה
4. לשים לב לאפיון הדמויות
5. לזהות אמצעים אמנותיים ולהבין את תפקידם

חלק ו' – כתיבה - יישום הכלים

1. תשובה תלויה ביצירה - חשוב שהתלמיד יזהה נכון את סוג המספר (מספר-גיבור, מספר יודע-כל וכדומה)
2. יש לציין אמצעי (דימוי, חזרה וכו') ולהסביר מה הוא מוסיף להבנת הסיפור

כרטיס יציאה – מה לחפש

- עלילה = רצף האירועים בסיפור
- כל סוגה שהוזכרה (משל, בלדה, מיתולוגיה, סיפור קצר, שיר, מחזה) עם הסבר קצר
- מספר הוא מי שמספר את הסיפור, דמות היא מי שפועלת בתוכו

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח את השיעור בדוגמה קצרה מכל סוגה כדי להמחיש את ההבדלים
- מומלץ לעבוד על חלק ההתאמה בזוגות לפני המעבר למשימת הכתיבה הפתוחה
- לתלמידים מתקשים אפשר לדלג על הפריטים המסומנים ולהתמקד במושגי היסוד בלבד

דף תרגול: ארגז הכלים של הקורא/ת – מושגי יסוד בספרות

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

יש סוגי סיפורים שונים: משל, שיר, מחזה ועוד. כדי להבין אותם צריך מילים חשובות כמו עלילה, מספר ודמות.

📖 מילון קטן:

עלילה	רצף האירועים בסיפור, מההתחלה עד הסוף
מספר	מי שמספר לנו את הסיפור
דמות	אדם או דמות בסיפור שיש לה תכונות
אפיון	הדרך שבה מכירים את הדמות - איך היא נראית, מדברת ופועלת
מוסר השכל	הלקח שהסיפור מלמד אותנו, בעיקר במשל
אמצעי אמנותי	כלי כתיבה כמו דימוי או חזרה שיוצר אפקט
בלדה	שיר שמספר סיפור, לרוב עצוב או מסתורי
מחזה	יצירה שנכתבה כדי להיות מוצגת על במה

1 חלק א' – הבנה - סוגות ספרותיות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה סוג סיפור מלמד אותנו לקח בסוף?

א) בלדה ב) משל ג) מחזה ד) שיר

2. מה זה בלדה?

א) ספר לימוד ב) שיר שמספר סיפור ג) רשימת מושגים ד) מילון מונחים

3. למה כותבים מחזה?

א) להיקרא בשקט לבד ב) להיות מוצג על במה ג) להילמד בעל פה ד) להיכתב בחרוזים בלבד

4. איזה סוג סיפור מדבר על אלים וגיבורים?

א) משל ב) מיתולוגיה ג) בלדה ד) סיפור קצר

5. מה זה אפיון?

א) שם הסיפור ב) הדרך שבה מכירים את הדמות ג) סוף הסיפור ד) מקום התרחשות

6. מה שונה בין שיר לסיפור?

א) אין הבדל ב) שיר כתוב בשורות ובתים, סיפור קצר בפרוזה ג) סיפור קצר תמיד עצוב

ד) שיר תמיד ארוך יותר

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	המספר הוא תמיד הסופר עצמו	☐	☐
2	בכל סיפור יש עלילה - רצף אירועים	☐	☐
3	משל תמיד מלמד מוסר השכל	☐	☐
4	בכל שיר יש בתים וחרוזים	☐	☐
5	אפיון דמות יכול להיעשות גם דרך הדיבור שלה	☐	☐
6	בלדה היא תמיד סיפור שמח עם סוף טוב	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. רצף האירועים בסיפור נקרא _____

2. מי שמספר לנו את הסיפור נקרא _____

3. הלקח שסיפור מלמד אותנו נקרא _____ השכל

4. שיר שמספר סיפור עצוב ומסתורי נקרא _____

5. יצירה שנכתבת כדי להיות מוצגת על במה נקראת _____

6. הדרך שבה אנחנו מכירים דמות נקראת _____

4 חלק ד' – התאמה - סוגה ומאפיין

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. משל	___	**א.** סוף מפתיע לעיתים קרובות
2. בלדה	___	**ב.** אלים וגיבורים
3. מיתולוגיה	___	**ג.** מוסר השכל בסוף
4. מחזה	___	**ד.** סיפור עצוב בשיר
5. סיפור קצר	___	**ה.** מוצג על במה

5 חלק ה' – סדר נכון - שלבי ניתוח סיפור

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	לשים לב לאפיון הדמויות
☐	למפות את שלבי העלילה
☐	לזהות מי המספר ומה נקודת המבט שלו

☐	לזהות אמצעים אמנותיים ולהבין את תפקידם
☐	לקרוא את הסיפור בשלמותו

6 חלק ו' – כתיבה – יישום הכלים

ענו בקצרה.

1. בחרו סיפור או שיר שקראתם לאחרונה וכתבו מי המספר בו

2. תנו דוגמה לאמצעי אמנותי אחד מסיפור שהכרתם והסבירו את תפקידו

כרטיס יציאה

מהי עלילה?

תנו דוגמה לסוגה ספרותית אחת שלמדנו עליה

מה ההבדל בין מספר לדמות?

איך הרגשתי בשיעור? 😕 😐 🙂 😀